

Inkluderende undervisning og undervisningsdifferentiering

Co-teaching og Melleformer

Denise Ravn Larsen
5. maj 2025

**AB
SAL
ON**

PROFESSIONS-
HØJSKOLEN
ABSALON

Dagens plan

08.40 Fremmøde, morgensang & tjek in

- ✓ Opsamling på inklusionen fra sidst
- ✓ I praktikgrupper:
 - ✓ Se filmen fra filmkompagniet, læs casen og arbejd med spørgsmålene
- ✓ Hvad vil det sige at undervisningsdifferentiere?
- ✓ Hvad er co-teaching og hvordan kan man arbejde med denne form?
- ✓ Planlæg undervisningsaktivitet i praktikgrupper med udgangspunkt i to co-teaching former som metode i undervisningen

11.50 Tak for i dag

Og en pause i ny og næ...

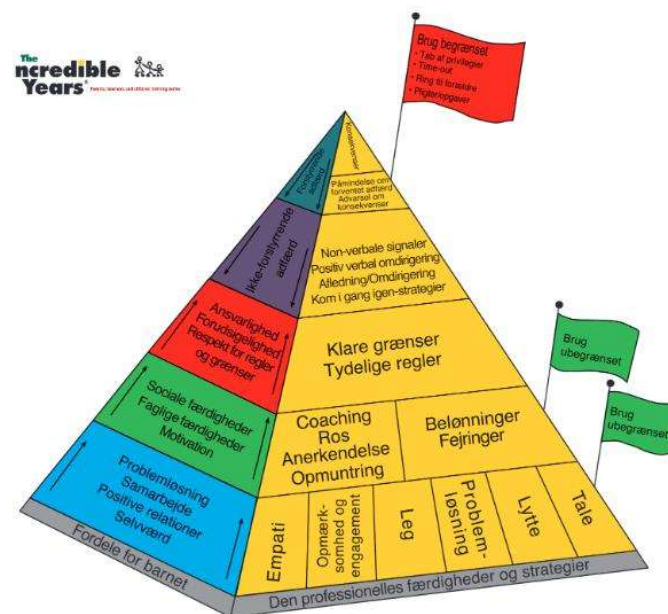
Inklusion og undervisningsdifferentiering

<https://www.youtube.com/watch?v=8gCdyFeY4QQ>

Opsamling på inklusionen fra sidst ...

- <https://www.filmkompagniet.dk/#/inklusion-i-praksis-paa-taasingeskolen>
- Filmen tager udgangspunkt i §9 stk 1: at specialpædagogisk bistand gives ved at drengen i filmen bliver i klassen og følger klasseundervisningen.
- I filmen oplever vi inklusion i hverdagen, hvordan ser det ud i praksis og hvordan arbejder man som lærer med inklusion? Vi følger to lærere der får vejledning af PPR om viden og redskaber til at arbejde med inklusion.
- Viser dilemmaer med inklusion: der arbejdes tværfagligt omkring inklusionsindsatser, men samtidig står lærerne meget alene med problematikkerne i hverdagen.
- Problematikken om hensynet til den enkeltes ret til at blive inkluderet contra hensyn til fællesskabets læringsmål og differentiering.
- De utrolige år, specialpædagogisk metode der bruges bredt i skole og daginstitutioner, alle børn har gaven af metoden. Eksempel på hvordan specialpædagogik og almenpædagogik sammenblandes mere gennem inklusion
- Filmen tager udgangspunkt i metoden De utrolige år, som har vundet stor udbredelse i skole og dagtilbudsområdet

Inklusion i klassen: Film 1

<http://www.filmkompagniet.dk/inklusion-i-klassenudvikling-af-laererkompetencer/>

Diskutér i studiegruppen. (20 min)

- Hvad er de vigtigste budskaber, som I tager med jer fra dokumentaren?
- Reflekter igen over casen om Emil og genbesøg spørgsmålene med dokumentaren i baghovedet
- Diskutér hvordan praksis i dokumentaren sammenholdes med hensigten i Salamanca-erklæringen?

Arbejdsopgaver til casen

- Diskuter i grupper, hvordan I ville møde en problemstilling som den i casen, hvis I underviste i denne klasse.
- Hvordan synes I, praktikanterne skal reagere på forholdene i klassen?
- Reflekter over, hvordan man kunne samarbejde med dette nye forældrepar i klassen.
- Overvej, om I vil anvende brug af afskærmede arbejdspladser i jeres klasser.
- Diskuter, hvordan I vil etablere et samarbejde med specialcentre i det tilfælde, at I arbejder inden for normalområdet, og et barn flyttes fra specialområdet og ind i jeres klasse.

Anbefalet litteratur

- Quvang, C. (red.) (2016): *Specialpædagogik – En introduktion*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Quvang, C., Molbæk, M. & Hedegaard Sørensen, L. (2014): *Deltagelse og forskellighed*. Aarhus: Systime.

Undervisningsdifferentiering – hvad er det?

- **Differentiering** betyder, at:
 - læreren tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisningen.
 - Læreren forklarer fagligt stof, giver feedback, støtter og motiverer eleverne på forskellige måder, der passer til elevernes forudsætninger.
 - For at sikre, at eleverne udvikler deres kompetencer bedst muligt, skal lærerne løbende videreudvikle deres praksis for differentiering.
 - Differentiering omfatter undervisningsdifferentiering, niveaudeling og talentudviklingsforløb

- **Undervisningsdifferentiering** betyder, at:
 - alle elever skal nå samme læringsmål, men at de får mulighed for at nå målet på forskellige måder og i et forskelligt tempo.
 - Ved at tilrettelægge undervisningen på forskellige måder kan der tages hensyn til elevens faglige niveau, læringsstile og/eller sociale forudsætninger.
 - Med udgangspunkt i for eksempel elevernes læringsstile kan læreren udvikle og afprøve metoder til at forklare det faglige stof på forskellige måder eller give feedback til eleverne på forskellige måder.

Det siger loven

Med folkeskoleloven af 1993 og indførelsen af enhedsskolen erstatter princippet om undervisningsdifferentiering den hidtidige brug af permanente niveaudelinger af eleverne. I folkeskolelovens § 18, stk. 1, står der: ***“Undervisningens tilrettelæggelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse, skal i alle fag leve op til folkeskolens formål, mål for fag samt emner og varieres, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger”***. Loven stiller krav om, at lærerne tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle, og den ekspliciterer, at det er skolelederens ansvar at sikre, at dette sker. (Vidensnotat, EVA).

En differentieret undervisning, som fremmer elevers læring, er kendetegnet ved, at:

- Eleverne har mulighed for at arbejde på forskellige måder med et givent fagligt indhold og i et tempo, der passer den enkelte
- Læreren er bevidst om gruppesammensætning og danner grupper, der arbejder godt sammen, uanset hvilke principper der ligger bag sammensætningen
- Variation i undervisningen er kombineret med opsamlinger og tydelige intentioner med undervisningen, der sikrer den røde tråd for eleverne
- Læreren justerer og tilpasser undervisningen i overensstemmelse med elevernes respons.

... Fortsat

- Læreren i sine instruktioner støtter elevernes overblik og kommer forvirring og vanskeligheder i forkøbet
- Læreren modellerer sine instruktioner
- Det samme faglige indhold forklares på forskellige måder for eleverne
- Læreren præsenterer eleverne for forskellige indgange til arbejdet med det faglige indhold.

... Fortsat

- Eleverne har mulighed for at arbejde på måder, der er tilpasset deres behov, forudsætninger og potentialer – uanset om det sker via forskelligartede materialer eller forskellige måder at arbejde med det samme faglige indhold på
- Der vælges indhold og udformes opgaver, som eleverne kan arbejde selvstændigt med, da det giver læreren mulighed for at prioritere sin tid dér, hvor der er behov.

... Fortsat

- Læreren formulerer fælles mål for elevernes læring. Det gør det nemlig lettere for eleverne at gennemskue de krav og forventninger, der er til dem, og derfor også lettere for eleverne at give læreren tilbagemeldinger på, hvordan undervisningen modsvarer deres forudsætninger
- Lærer og elever som supplement hertil formulerer individuelle mål, som er centreret om det, den enkelte skal lære for at nå frem til de fælles mål
- Læreren løbende følger op på målene ved hjælp af evaluering
- Læreren løbende følger op med konkrete og brugbare tilbagemeldinger, så de tilpasses den enkelte elevs faglige udgangspunkt.

... Fortsat

- Læreren skaber et læringsmiljø, hvor elevernes forskelligheder anerkendes
- Læreren skaber et læringsmiljø, hvor eleverne oplever, at det er trygt at prøve sig frem og eventuelt fejle
- Læreren inddrager eleverne i undervisningen
- Eleverne oplever at have indflydelse på undervisningen.

... Fortsat

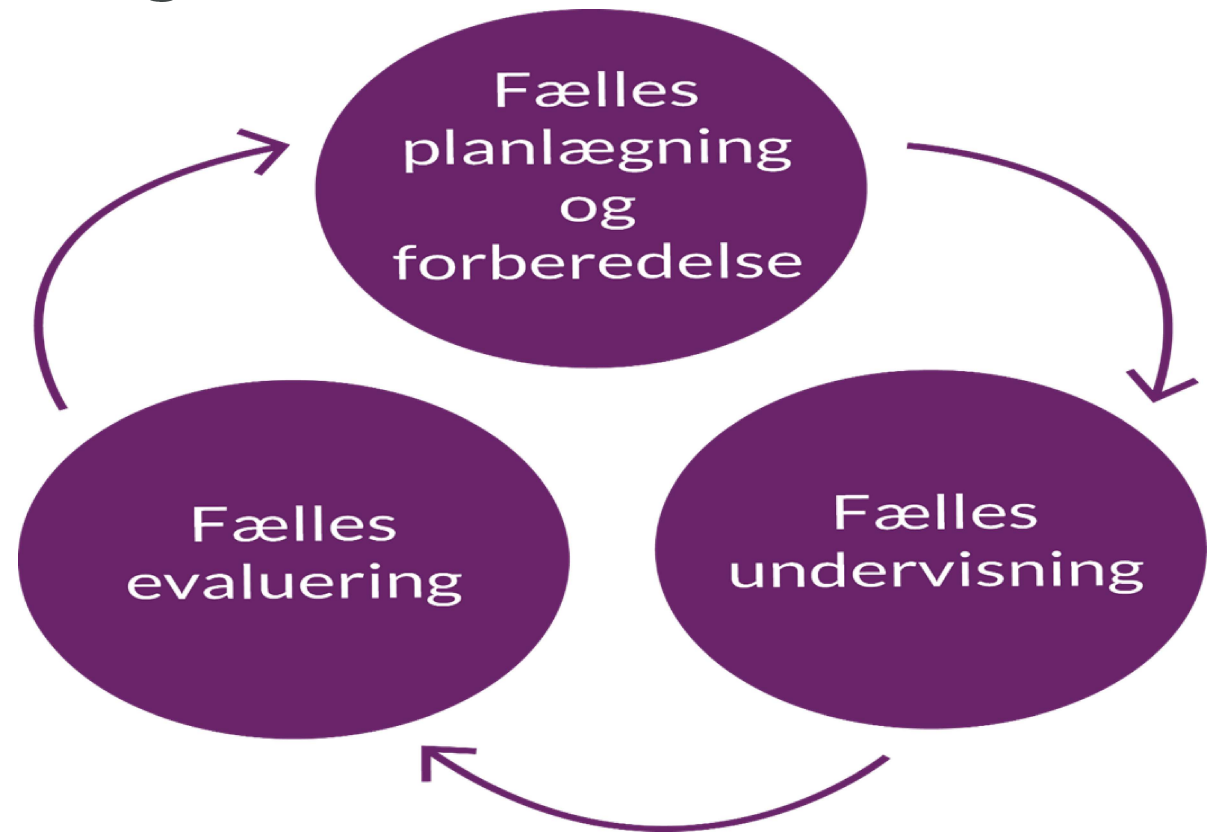
- Skolens ledelse påtager sig et ansvar for at sætte undervisningsdifferentiering på dagsordenen, fx ved pædagogiske fællesarrangementer og i arbejdet med teamsamarbejde
- Ledelsen er synlig og aktiv i skolens arbejde med undervisningsdifferentiering, fx ved at observere undervisning og sikre, at vejlederne kan rådgive og sparre med medarbejderne
- Ledelsen skaber rammer for samarbejde om undervisningsdifferentiering, fx ved at sikre, at lærere og pædagoger har fælles teammøder, eller at vejledere deltager systematisk i teammøder.

A photograph of two healthcare professionals, likely surgeons or radiologists, in a clinical setting. They are wearing blue scrubs, white surgical masks, and blue bouffant caps. The person on the left is also wearing safety glasses and white gloves, and is pointing with their right index finger at a large monitor on the left side of the frame. The monitor displays a medical image, possibly an X-ray or CT scan. The person on the right is looking at the same monitor. The background is dark and out of focus, suggesting a hospital or laboratory environment. The overall lighting is dim, with a blue tint.

Co-teaching som inkluderende værktøj eller
til at arbejde med læringsprogression

De tre faser for co-teaching

- Fælles planlægning
- Fælles udførelse
- Fælles evaluering

Co-teaching

- *Co-teaching er en inkluderende støtteordning, hvor to eller flere fagpersoner, typisk en almenlærer og en specialist, sammen leverer undervisning i ét klasserum.*

- *Co-teaching kræver nøje planlægning, systematik, vilje og målrettethed samt et velfungerende teamsamarbejde med fokus på alle elevers læring, trivsel og dannelse. Når co-teaching lykkes, gavner det til gengæld ikke bare den enkelte elev, men hele klassen. Det gavner ikke bare den enkelte professionelle, men hele teamet - og det gavner ikke bare det enkelte team, men hele skolen.*

Lovgivningen og forskningen foreskriver, at...

- Folkeskolelovens paragraf 16b giver mulighed for at afkorte skoledagen til fordel for undervisning med to voksne på et eller flere klassetrin (Undervisningsministeriet, 2017). Dette har hele 46 procent af landets skoler benyttet sig af (Trier, 2018).
- Forskning peger på, at co-teaching er et væsentligt alternativ til at give elever med indlæringsvanskeligheder undervisning i et almenpædagogisk læringsmiljø, hvormed det bidrager til at skabe en skole for alle elever (Hansen, 2016; Friend, 2017).
- Det er helt afgørende for indsatsernes betydning, at de to professionelle har et fælles ansvar for at identificere problemer, lægge en strategi for løsninger samt realisere de valgte tiltag (Hansen, Andersen, Højholdt, & Morin, 2014).

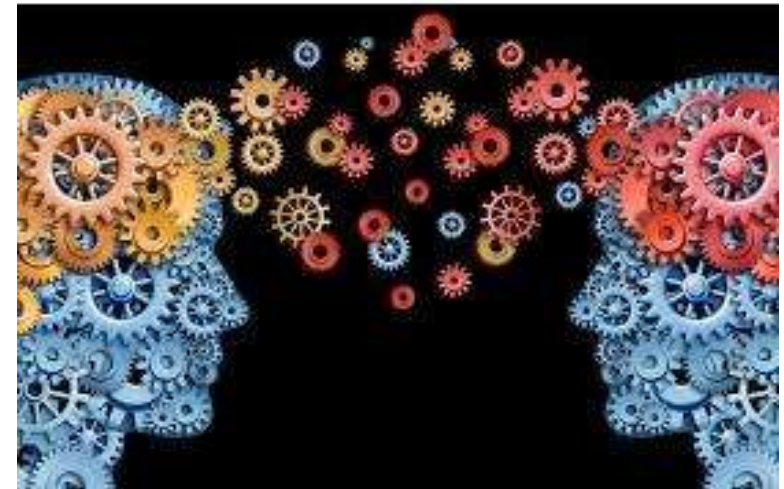
<https://danskelove.dk/folkeskoleloven/16b>

Co-teaching som samarbejdsform

- Friend definerer co-teaching som en samarbejdsform, hvor en almenlærer og en speciallærer arbejder sammen om at planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisningen.
- “Speciallærer” skal forstås i bred forstand som en anden professionel i klasserummet, der kan bidrage med et anderledes og specialiseret perspektiv på undervisningen og eleverne med henblik på at styrke inklusionsindsatsen.
- En vigtig pointe er, at alle børn skal blive i klassen — ligesom begge professionelle er sammen i klassen, hvor de sammen “underviser” i indholdet og understøtter undervisningsaktiviteter. Co-teaching handler altså ikke om at dele eleverne op (s. 6)

Hvad skal man være opmærksom på?

- Forskning peger blandt andet på, at et særligt problemområde i relation til indførelsen af co-teaching ofte er at etablere en ligeværdig rollefordeling mellem de to professionelle, blandt andet fordi almenlærerne kan opleve et tab af autonomi, og fordi især læreres vurdering af flerfagligt samarbejde er relativt negativ
- Tendens til venskabs- og familiekultur.
- Co-teaching bygger på begrebet “paritet”, eller ligeværdighed. Der opstår ligeværdighed, når de to professionelle forstår, at de har forskellige former for faglig viden, men samtidig påskønner, at det, de hver især leverer i klasserummet, tillægges samme værdi

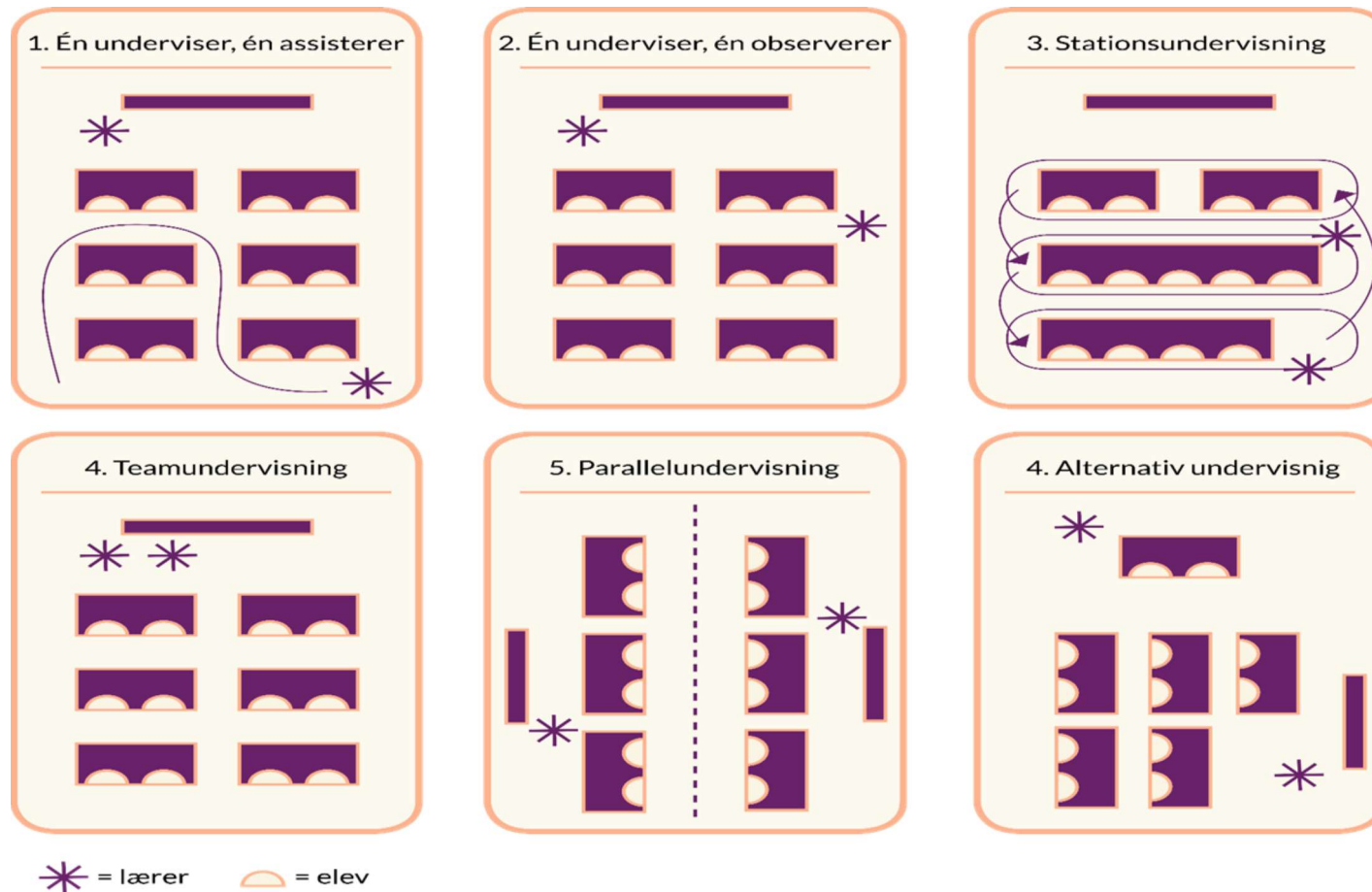

En model for inkluderende undervisning

- Et kendetegn ved Co-teaching er at det er integreret undervisning - fordi man med metoden kan inddrage specialundervisning i den almene undervisning
- En god og velfungerende co-teachingspraksis er kendetegnet, hvis det støttes op af skoleledelsen i form af tid, penge og kompetenceudvikling
- Udfordringerne ved co-teaching opstår hvis ikke der er ligeværdighed i samarbejdet mellem fagpersonerne

Tilgang	Beskrivelse
Stationsundervisning	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne bliver inddelt i tre grupper, der enten er blandede eller baseret på en færdighed eller et behov. • Underviserne arbejder med to af grupperne, og den tredje gruppe arbejder selvstændigt. • Eleverne roterer mellem grupperne, så alle arbejder med begge undervisere og selvstændigt.
Parallelundervisning	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne bliver inddelt i to grupper, der enten er blandede eller baseret på en færdighed eller et behov. • Hver underviser arbejder med halvdelen af gruppen og leverer enten den samme undervisning eller tilpasser den efter elevernes behov. • Eleverne arbejder kun med én af underviserne og ikke dem begge.
Alternativ undervisning	<ul style="list-style-type: none"> • De fleste af eleverne er i én gruppe, og nogle elever er i en lille gruppe. • Den lille gruppe har ét bestemt formål (fx gentagelse af tidligere undervisning, arbejde med sociale færdigheder, forberedende undervisning, beriget undervisning). • Den lille gruppe er kun en mulighed, når eleverne ikke går glip af vigtig undervisning.
Fællesundervisning	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne er samlet i én gruppe. • Underviserne deles om at undervise gruppen og skiftes til at give eksempler, indgå i dialog, demonstrere færdigheder osv.
En underviser, en observerer	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne er samlet i én gruppe. • Den ene voksne underviser. • Den anden indsamler data om en eller flere elevers behov (fx i forhold til adfærd eller fokus på opgaven).
En underviser, en assisterer	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne er samlet i én gruppe. • Den ene voksne underviser. • Den anden interagerer stille med de enkelte elever, skærper deres opmærksomhed, besvarer spørgsmål eller støtter dem i undervisningen.

De 6 co-teaching former

Gruppeøvelse: Undervisningsaktivitet

Planlæg en undervisningsaktivitet med udgangspunkt i jeres undervisningsfag

Anvend to af de seks former for co-teaching som til at planlægge og gennemføre undervisningen

Redegør/argumenter for følgende:

- Hvem er målgruppen? (fag, klassetrin osv.)
- Hvilke co-teaching former benytter I til denne aktivitet?
- Hvilke didaktiske og pædagogiske overvejelser gør I jer med brugen af denne tilgang?
- Kunne en anden form have været givtigt for elevernes betingelser og muligheder for deltagelse og et godt læringsudbytte – I så fald, hvorfor og hvordan?
- Hvordan passer undervisningsformen og den pågældende aktivitet ind i den inkluderende skole?

Gennemførelse af undervisningsaktivitet

10.15-10.30 Gruppe 1

10.30-10.45 Gruppe 2

10.45-11.00 Gruppe 3

11.00-11.15 Gruppe 4

11.15-11.30 Gruppe 5

LITTERATUR

Marilyn Friend (2017) Co-teaching

<https://emu.dk/grundskole/undervisningsmiljoe/co-teaching>

<https://www.youtube.com/watch?v=8gCdyFeY4QQ>

Vidensnotat fra EVA om Undervisningsdifferentiering